

Hilpi Linnanen ja Inari Reivinen

Vanhemman ja lapsen välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen hoitotyössä

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitotyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

16.5.2024

Tiivistelmä

Tekijät:	Hilpi Linnanen ja Inari Reivinen
Otsikko:	Vanhemman ja lapsen välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen hoitotyössä
Sivumäärä:	24 sivua + 2 liitettä
Aika:	16.5.2024
Tutkinto:	Sairaanhoidtaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Sairaanhoidotyön tutkinto-ohjelma
Ohjaaja:	Lehtori Kari Hyvärinen

Varhaisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan vanhemman ja lapsen välillä tapahtuvaa viestintää kahden ensimmäisen elinvuoden aikana. Varhainen vuorovaikutus vaikuttaa merkittävästi lapsen myöhempään mielenterveyteen sekä hyvinvointiin. Varhaiselle vuorovaikutukselle olennaista on sen laatu, joka luo pohjan lapsen turvalliselle kiintymyssuhteelle. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea sekä millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen ja siihen liittyvän osaamisen merkityksestä lapsen psyykkiselle kehitykselle.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, joka analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Aineisto kerättiin erilaisista kansainvälisistä ja kotimaisista tietokannoista sekä käsihakua hyödyntäen. Analyysi aloitettiin poimimalla aineistosta tutkimuskysymyksiin vastaavat alkuperäisilmaukset. Alkuperäisilmaukset suomennettiin tarvittaessa, pelkistettiin ja luokiteltiin ala-, ylä- sekä pääluokkiin. Katsauksen tuloksiin viitattiin järjestysnumeroilla, jotka kirjattiin aineistotaulukkoon löytöjärjestyksen mukaan.

Tulokset osoittivat, että vanhemman ja lapsen välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen on monia keinoja. Vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen oli tärkeä tekijä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Vanhemmat toivoivat perhekohtaista neuvontaa ja ohjausta. Myös moniammatillisen tuen tarjoaminen korostui perheen hyvinvoinnin tukemisessa. Hoitajan tarvittavia taitoja olivat vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidot sekä niiden jatkuva kehittäminen. Taidot perustuivat hoitajan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Hoitaja voi kohdata varhaisen vuorovaikutuksen tukea tarvitsevia perheitä missä tahansa hoitotyön alueella. Tästä syystä varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on osa hoitotyötä ja vaatii hoitohenkilökunnalta laajaa ammatillista osaamista. Jatkotutkimusehdotusten mukaan olisi tärkeää tutkia, miten hoitohenkilökunnan varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen osaamista voidaan lisätä sekä kokevatko vanhemmat hoitohenkilökunnalta saadun varhaisen vuorovaikutuksen tuen riittäväksi.

Avainsanat: varhainen vuorovaikutus, tukeminen, hoitotyö, osaaminen

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Authors: Hilpi Linnanen and Inari Reivinen
Title: The Support of Early Interaction Between Parent and Child in Nursing
Number of Pages: 24 pages + 2 appendices
Date: 16 May 2024

Degree: Bachelor of Health Care
Degree Programme: Nursing
Instructor: Kari Hyvärinen, Senior Lecturer

Early interaction refers to the communication between a parent and a child during the first two years of life. Early interaction significantly influences the child's later mental health and well-being. Essential to early interaction is its quality, which lays the foundation for the child's secure attachment relationship. The purpose of this thesis was to examine how early interaction can be supported and what skills are required for supporting early interaction in nursing. The aim was to increase awareness and understanding of the importance of supporting early interaction and the related skills for a child's psychological development.

The thesis was conducted as a descriptive literature review that was analyzed by using inductive content analysis. Data was collected from various international and domestic databases, as well as through manual searches. The analysis began by extracting original expressions from the data that corresponded to the research questions. The original expressions were translated into Finnish, summarized and categorized into sub-, upper- and main categories. The findings of the review were referred to by sequence numbers, which were recorded in a data table according to the order of discovery.

The results indicated that there are many ways to support early interaction between parent and child. Comprehensive support for parenting was an important factor in supporting early interaction. Parents expressed a desire for personalized counseling and guidance. Also, providing multidisciplinary support was emphasized in supporting family well-being. Nurse's required skills, such as interaction and communication, as well as their continuous development. These skills were based on the nurse's personal qualities.

Nurses may encounter families in need of support for early interaction in any area of nursing practice. Therefore, supporting early interaction is part of nursing and requires extensive professional skills from nursing staff. As a suggestion for further research, it would be important to examine how the early interaction skills of nursing staff can be enhanced, and whether parents perceive the early interaction support received from nursing staff as sufficient.

Keywords: early interaction, support, nursing, competence

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat	2
2.1	Varhainen vuorovaikutus	2
2.2	Kiintymyssuhteet	3
2.3	Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen mielenterveydelle	4
2.4	Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen hoitotyössä	5
2.5	Perhekeskeinen hoitotyö	6
2.6	Vanhemmuus	6
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	7
4	Menetelmät ja aineisto	8
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	8
4.2	Induktiivinen sisällönanalyysi	8
4.3	Aineiston keruu	9
4.4	Opinnäytetyön aineisto	11
4.5	Aineiston analyysi	11
5	Tulokset	12
5.1	Perheiden ja vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen eri menetelmin	13
5.1.1	Vanhemmuuden vahvistaminen ja tukeminen	13
5.1.2	Vanhempien fyysiseen läsnäoloon kannustaminen	13
5.2	Moniammatillisen yhteistyön lisääminen ja tarjoaminen perheen tueksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi	14
5.2.1	Perheen hyvinvoinnin tukeminen	14
5.2.2	Monipuolisen tuen tarjoaminen	14
5.3	Perheen lähtötilanteen kartoittaminen yhteistyössä vanhempien kanssa	14
5.3.1	Perheen lähtötilanteen kartoittaminen	14
5.3.2	Yhteistyö vanhempien kanssa	14
5.4	Hoitajan tarvittava osaaminen	15
5.4.1	Hoitajan monipuolinen ammattitaito	15
5.4.2	Hoitajan jatkuva ammattitaidon kehittäminen	15
5.5	Perhetilanteen ymmärtäminen ja yhteistyösuhteen rakentaminen	15
5.5.1	Kyky muodostaa kokonaisvaltainen ymmärrys perhetilanteesta	15
5.5.2	Luotettavan yhteistyösuhteen rakentaminen perheen kanssa	16
6	Pohdinta	16

6.1	Tulosten tarkastelu	16
6.2	Luotettavuus	17
6.3	Eettisyys	17
6.4	Johtopäätökset	18
6.5	Jatkotutkimusehdotukset	18
	Lähteet	20

Liitteet

Liite 1. Artikkelitaulukko

Liite 2. Esimerkki pääluokan synnystä

1 Johdanto

Varhainen vuorovaikutus on vanhemman ja vauvan välillä tapahtuvaa viestintää kahden ensimmäisen elinvuoden aikana. Riittävän hyvä vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä on edellytys lapsen myöhemmälle psyykkiselle kehitykselle. (Pesonen 2010.) Varhainen vuorovaikutus vaikuttaa merkittävästi lapsen myöhempään mielenterveyteen sekä hyvinvointiin. Hoitotyössä varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on erityisen merkityksellistä, sillä hoitohenkilökunnalla on ainutlaatuinen asema sekä lapsen että vanhemman tukemisessa ja ohjaamisessa. Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen hoitotyössä edellyttää monipuolista ymmärrystä siitä, miten erilaiset tekijät vaikuttavat vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen. Hoitohenkilökunnan tehtävänä on tunnistaa ja huomioida perheiden yksilölliset tarpeet ja voimavarat sekä tarjota heille tukea ja ohjausta varhaisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi. Tähän liittyy muun muassa tiedon jakaminen vanhemmalle lapsen kehityksestä ja vuorovaikutuksesta, rohkaisu ja tuki vanhemmuuden eri haasteissa sekä käytännön ohjaus esimerkiksi vauvanhoidon ja vuorovaikutustaitojen osalta. (Puura & Sannisto & Riihonen 2018.)

Pari- ja perhesuhteiden tuella vahvistetaan toimivaa vanhemmuutta ja edistetään lapsen ja perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tämä puolestaan lisää perheen välistä vuorovaikutusta ja kommunikaatiota. Vauvaperhetyössä mahdollisia vuorovaikutussuhde häiriöitä ehkäistään tukemalla vanhemmuutta ja heidän yhteistyösuhdetta vanhempina sekä vauvan suotuisaa kehitystä. (Kasvatus- ja perheneuvonta 2023.) Vanhemmuutta vahvistaessa ja tukiessa on huomioitava myös perheet, joissa on yksinhuoltajavanhempi.

Jotta lapsen psyykkistä kehitystä voidaan edistää ja tukea hoitotyössä, on tärkeää ymmärtää varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, millaisin keinoin varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea sekä millaista osaamista sen tukemisesta on hoitotyössä. Tämä opinnäytetyö kattaa monia eri terveydenhuollon hoitotyön ammattiryhmiä. Vaikka varhaisen vuorovaikutuksen tukemista käsitteleviä opinnäytetöitä on useita, ne ovat pääosin keskittyneet tiettyihin yksiköihin, eivätkä ne kata tukemiseen tarvittavaa osaamista. Tässä opinnäytetyössä varhaisen vuorovaikutuksen tukemista tarkastellaan yleisellä tasolla, riippumatta ympäristöstä. Tämän vuoksi työstä voivat hyötyä niin ammattilaiset kuin maallikotkin.

2 Teoreettiset lähtökohdat

2.1 Varhainen vuorovaikutus

Varhaiseen vuorovaikutukseen liittyy kaikki lapsen ja vanhemman yhteinen tekeminen ja kokeminen lapsen ensivuotena. Hyvä vuorovaikutussuhde on tärkeää, koska kokemukset heijastuvat lapsen myöhempiin ihmissuhteisiin sekä luo pohjan hyvälle itsetunnon ja minäkuvalle. (Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus 2012.) Vauvan minäkuvan kerrotaan kehittyvän ensimmäisen elinvuoden aikana ja kattaa käsityksen itsestään erillisenä, tuntevana sekä tahtovana yksilönä (Aarnio & Autio & Hiltunen 2012: 47). Perusturvallisuuden ja luottamuksen kokeminen edistävät lapsen kykyä ympäristönsä tutkimiseen. Tämä myös mahdollistaa lapselle kyvyn hakea sekä vastaanottaa hoivaa ja tukea sitä tarvittaessa. (Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus 2012.) Tämä turvallisuuden tunne luo pohjan kiintymyssuhteelle (Lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde 2017).

Lapsen ja vanhemman yhteensopivuus perusvuorovaikutussuhteissa on oleellista lapsen mielenterveyden kannalta. Lapsi tarvitsee hoivaajan kokonaisvaltaista tukea ja apua monissa toiminnoissaan, sillä hänen kyky säädellä omia tunnetilojaan sekä toimintojaan on rajallista. Optimaalisessa kasvuympäristössä lapsi sisäistää aikuiselta oppimiaan keinoja vuorovaikutustilanteissa, paremman itsesäätelyn tavoittamiseksi. (Tamminen 2016: 194.)

Varhaisessa vuorovaikutuksessa vanhempi ja vauva vaikuttavat toisiinsa ja toistuva sekä jatkuva vuorovaikutus heidän välillään edistää ihmissuhteen kehittymistä. Vanhemman ja lapsen vuorovaikutussuhde muuttuu kehityksen myötä ja toimii pohjana myöhemmille ihmissuhteille. (Mäntymaa & Tamminen 1999.) Lapsen kannalta elintärkeä ihmissuhde rakentuu lapsen ja vanhemman välisen varhaisen vuorovaikutuksen kautta. Tämä vuorovaikutussuhde ja sen laatu vaikuttavat lapsen tulevaan kehitykseen. (Tamminen 2016: 198.)

Monet perheen tilanteeseen vaikuttavat tekijät voivat häiritä yhteistä vuorovaikutusta ja kiintymyssuhteen muodostumista. Jos lapsen vuorovaikutusongelmat sekä oireilu ovat vakavampia ja niitä esiintyy useita samanaikaisesti ja pitkittyneesti, ajatellaan pienenkin lapsen kärsivän psyykkisestä häiriöstä. Tällöin tilanne on tutkittava ja hoidollisten interventioiden tarve arvioitava. (Tamminen 2016: 195, 198.)

Toimivien hoivatilanteiden luominen ja yhteensopivuuden muodostaminen vievät aikaa ja edellyttävät aktiivisuutta sekä vanhemmalta että lapselta. Täten useat vuorovaikutus- ja hoivaongelmat ovat yleisiä ja kuuluvat kasvamisen edellytyksiin. Usein vanhemman tukeminen, esimerkiksi lähipiiriltä saadut neuvot, ovat näissä tilanteissa riittävä apu. (Tamminen 2016: 194.)

2.2 Kiintymyssuhteet

Kiintymyssuhde vanhempaan kehittyy vauvalle muutaman kuukauden iässä, tai aikaisemminkin, varhaisten kokemusten pohjalta (Tamminen 2010: 51). Tämä erityinen tunneside on pohja turvallisuuden tunteelle (Lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde 2017). Vanhemman tehtävänä on pitää huolta siitä, että lapsella on kaikki tarvittava fysiologinen hoiva sekä mahdollisuus terveeseen psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseen (Sinkkonen & Kalland 2016: 75).

John Bowlbyn luoma kiintymyssuhdeteoria on tapa tarkastella vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta. Psykologi Mary Ainsworthin kehitettyä teoriaa, hän löysi kolme eri kiintymyssuhdemallia, joihin myöhemmin lisättiin neljäs kategoria. Näillä kiintymyssuhteilla on pysyvyytaipumus lapsuudesta aikuisuuteen. Kiintymyssuhdemalleja ovat turvallinen kiintymyssuhde sekä turvattomat kiintymyssuhteet, joita ovat ristiriitainen-, välttelevä- ja kaoottinen kiintymyssuhde. (Sinkkonen & Kalland 2016: 75.) Saman perheen sisällä voi esiintyä erilaisia kiintymyssuhteita ja niiden sekoituksia (Tapio ym. 2014: 102). Hoitotyössä kiintymyssuhdeteorian ymmärtäminen auttaa havainnoimaan hoidettavien potilaiden tapaa käsitellä ja ilmaista kiintymystä (Sinkkonen & Kalland 2016: 75).

Lapselle syntyy *turvallinen kiintymyssuhde*, kun hänet huomioidaan ja hänen erilaisiin tarpeisiinsa vastataan sensitiivisellä tavalla (Tapio ym. 2014: 102). Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi voi tuoda esiin kaikenlaiset tunteet, pelkäämättä hylätyksi tulemista. Kun lapsi oppii luottamaan hoivaajaansa, on hänellä mahdollisuus käyttää voimavarojaan uusien asioiden oppimiseen ja tutustumiseen. Lapselle kehittyneellä turvallisella kiintymyssuhteella on yhteys hyvään sosiaaliseen ja tiedolliseen kehitykseen. (Sinkkonen & Kalland 2016: 76.)

Ristiriitainen eli ambivalentti kiintymyssuhde kehittyy lapselle, kun hoivaaja on reaktiivisissa epäjohton mukainen ja arvaamaton. Hoivaajan epäjohton mukaisuuteen voi olla useita eri syitä, kuten päihteiden käyttö tai vaikea elämäntilanne. (Tapio ym. 2014:

107.) Ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa lapsi ei voi koskaan olla varma hoivaajansa reaktioista tai niiden syistä, jolloin lapsi joutuu toistuvasti olemaan varuillaan ja jännittynyt (Sinkkonen & Kalland 2016: 76; Tokola & Airo 2024). Tällöin lapsi tuo tunteensa voimakkaammin esille, pakottaen hoivaajansa reagoimaan. Hoivaajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on jatkuvasti tuhtunut ja suhde hoivaajaan on vihamielisriippuvainen. (Sinkkonen & Kalland 2016: 76.)

Välttelevässä kiintymyssuhteessa lapsi oppii, ettei hoivaaja ole saatavilla eikä hän reagoi lapsen hätään. Täten lapsi ymmärtää, ettei tunteiden ja tarpeiden esiin tuomisesta ole mitään hyötyä. Lapsi ei kykene säätelemään omia tunnetilojaan, joten hän oppii välttelemään niiden osoittamista ja käsittelemistä. (Tapio ym. 2014: 105–106.) Pahimmassa tapauksessa lapsi voi menettää kokonaan tunteidensa hallinnan ja oireilla arvaamattomasti (Sinkkonen 2004; Tapio ym. 2014: 106). Välttelevä kiintymyssuhde voi muodostua lapselle esimerkiksi hoivaajan sairastaessa masennusta (Tokola & Airo 2024).

Kaoottinen eli organisoitumaton kiintymyssuhde kehittyy lapselle kaoottisessa ja vahingollisessa hoivaympäristössä. Tällaisessa kiintymyssuhteessa lapsi kokee sekä psyykkistä että fyysistä kärsimystä, kuten väkivaltaa, hyväksikäyttöä ja/tai huolenpidon laiminlyöntiä. Lapsi kokee itsensä arvottomaksi, sillä hänen tarpeisiin ja tunteisiin ei vastata. Tällöin lapsi sulkeutuu eikä opi asianmukaisia vuorovaikutustaitoja. Kaoottisessa kiintymyssuhteessa lapsi pyrkii selviytymään ilman hoivaajaa, mutta saattaa helposti turvautua vieraisiin ihmisiin. Tämä kiintymyssuhdemalli on edellä mainituista malleista harvinaisin. (Tapio ym. 2014: 108–109.)

2.3 Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen mielenterveydelle

Lapsen psyykinen kehitys on kokonaisvaltainen kasvuprosessi, jota on tarkasteltu erilaisista näkökulmista (Tamminen 2010: 37). Vauva on syntymästään lähtien kykenevä vuorovaikutukseen, etenkin vanhemman kanssa vuorovaikutuksessa vauvan taidot lisääntyvät ja kehittyvät. Vauva on halukas aloittamaan, ylläpitämään ja lopettamaan vuorovaikutustilanteita. Tilanteiden keskeisessä asemassa ovat vauvan ja vanhemman tunteet. (Mäntymaa & Puura & Aronen & Carlson 2016: 26, 31.)

Turvallinen kiintymyssuhde vauvan ja vanhemman välillä on keskeistä vauvan myöhemmälle mielenterveyden kehitykselle (Sourander & Marttunen 2016: 119). Varhaisen

vuorovaikutuksen hoito on pienten lasten mielenterveysongelmien ehkäisevää toimintaa. Varhainen puuttuminen on yksi terveydenhuollon tehokkaimmista tavoista hoitaa yksilön mielenterveyttä. Äitiys- ja lastenneuvolat antavat Suomessa tälle hyvät lähtökohdat. (Tamminen 2016: 201.) Vaikka neuvolat ovatkin keskeisessä asemassa varhaisessa puuttumisessa, voi varhaisen vuorovaikutuksen haasteita kohdata missä tahansa hoitotyön alueella. Siksi kaikilla hoitotyön ammattilaisilla tulisi olla riittävä ammattitaito varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen, sekä siihen liittyvien ongelmien tunnistamiseen. Ongelmien tunnistaminen ja arvioiminen ei ole pelkästään ammatillinen tehtävä, vaan yhteistyöprosessi vanhemman ja perheen kanssa toteutettuna (Tamminen 2016: 200).

2.4 Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen hoitotyössä

Varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea hoitotyössä monin eri menetelmin. Hoitajalta tämä edellyttää jatkuvaa havainnointia perheen välisestä vuorovaikutuksesta. Vauva-perhetyössä hoitajan on kyettävä toimimaan vuorovaikutuksessa niin kuin sensitiivisen ja vastavuoroisen vanhemman. Vanhempaan ja vauvaan on tärkeää luoda myönteinen ja kiinnostunut tunneside sekä luoda turvallinen ja kannustava ilmapiiri. Tiedetään, että hoitajan myönteinen tunnesuhde perheeseen edesauttaa vanhemman ja lapsen kiintymyssuhteen muodostumista. Turvallisen kiintymyssuhteen ja varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen vanhemman ja vauvan välillä ei ole vain yhtä oikeaa menetelmää. (Toivanen ym. 2014: 175.)

Vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen arviointiin ja tukemiseen tarkoitettuja menetelmiä on useita (Puura & Lindholm 2016: 163). Perusterveydenhuollon tai perustason interventioilla on lapsen ensivuotina monia ja kauaskantoisia myönteisiä vaikutuksia lapsen kehitykseen. Interventioilla on myönteisiä vaikutuksia myös lapsen ja vanhemman vuorovaikutussuhteisiin sekä vanhemmuustaitoihin. (Borg 2016: 488.) Interventioita hyödyntämällä hoitaja pystyy tukemaan vanhemman ja lapsen välistä varhaista vuorovaikutusta.

Joskus vanhemmalla voi olla vaikeuksia asettua vuorovaikutukseen vauvan kanssa. Vauvan ja vanhemman välisen vuorovaikutussuhteen syntymistä voidaan tukea esimerkiksi vuorovaikutusleikkihetkien avulla. Hoitajan vastuulla on etukäteen suunnitella ja varmistaa, että valittu leikki on sopiva vauvalle, huomioiden vauvan ikä ja tempera-

mentti. Leikin tarkoituksena on herättää vauvan kiinnostus vanhemmasta sekä vanhemmalle tunne onnistumisesta. (Toivanen ym. 2014: 176.) Onnistunut vuorovaikutusleikki vahvistaa lapsen ja vanhemman sidettä sekä heidän välistä vuorovaikutusta.

2.5 Perhekeskeinen hoitotyö

Perhehoitotyö keskittyy perheen hyvinvoinnin arviointiin ja sen edistämiseen (Vilén ym. 2014: 40). Se on perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä, jossa perheenjäsenet tai läheiset osallistetaan potilaan hoitoon (Kontiainen 2017: 4). Lapsen psykiatrinen hoito vaatii perheen mukanaoloa, koska perheellä on lapselle korvaamaton merkitys (Piha 2010: 403). Perhekeskeisen hoitotyön tavoitteena on perheen voimavaralähtöisyyden vahvistaminen sekä ongelmien ratkaisu erilaisissa tilanteissa, sillä muutokset perheessä heijastuvat koko perheeseen. Tämän vuoksi apua, tietoa ja tukea on tarjottava koko perheelle. (Kontiainen 2017: 4.)

Perhehoitotyötä tarjoavat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, kuten hoitajat ja sosiaalityöntekijät monilla eri tahoilla (Vilén ym. 2014: 24). Vanhempia tai muita huoltajia tuetaan perheille kohdennetuilla palveluilla, joilla turvataan lapsen hyvinvointi ja kasvatusta (Palvelut perheille). Perhekeskeisyudessa huomataan, ettei yksin lapseen kohdistuvat interventiot aina riitä, mutta ne eivät poista lapsilähtöisyyden näkökulmaa. Perhetilanteeseen liittyviä ongelmia tulisi ratkoa ja tukea koko perheen voimavarat huomioon, koska tilanne vaikuttaa aina kaikkiin perheenjäseniin. (Vilén ym. 2014: 27.)

Sensitiivinen ja systemaattinen lähestymistapa on perhekeskeisen hoitotyön kulmakivi. Perheille tulee tarjota moniammatillista tukea, vertaistuki mukaan lukien, joiden avulla parannetaan perheenjäsenien hyvinvointia, tuetaan vanhemmuutta sekä parannetaan perheiden ja hoitohenkilökunnan yhteistyötä. (Näyttövinkki 2019.) Näiden lähestymistapojen hyödyntäminen auttaa hoitohenkilökuntaa ymmärtämään paremmin perheiden tarpeita ja toiveita sekä tunnistamaan mahdolliset haasteet jo varhaisessa vaiheessa.

2.6 Vanhemmuus

Vanhemmuutta voidaan käsitellä monesta eri näkökulmasta, kuten biologisesta, juridisesta, psyykkisestä tai sosiaalisesta. Käsitteenä vanhemmuus ei siis ole yksiselitteinen. (Vilén ym. 2014: 10.) Vanhemman tehtävänä on mahdollistaa edellytykset hyvälle psyykkiselle ja sosiaaliselle kehitykselle sekä huolehtia lapsensa fysiologisista tarpeista (Sinkkonen & Kalland 2016: 75).

Vanhemmuustaidot ovat vanhemmalta edellytetyjä tietoja ja taitoja, joilla lapsen kasvua ja kehitystä voidaan ohjata myönteisesti. Näitä taitoja on useita, kuten tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä ongelmanratkaisutaidot ja stressin hallintataidot. Vanhemman tulisi kyetä asettumaan lapsen asemaan, ymmärtää lapsen tarpeita, kuunnella lasta sekä olla hänelle läsnä. (Vanhemmuustaidot 2023.) Vanhemman omat lapsuuden kokemukset heijastuvat hänen tapaansa luoda suhde lapseensa. Vanhemman varhaismuistot omasta lapsuudesta vaikuttavat lapsensa varhaisen vuorovaikutuksen sekä kiintymyssuhteen muodostumiseen. (Lapsuus ja oma vanhemmuus.)

Lapsella on suhde sekä äitiin että isään, kuten myös heidän väliseen parisuhteeseensa. Vanhempien väliset vakavat konfliktit parisuhteessa lisäävät riskiä lapsen häiriintymiselle. Tämä riski voi ilmetä, vaikka lapsi kokisi molemmat vanhemmat erikseen turvallisina. (Sinkkonen & Kalland 2016: 79.) Vanhemmilla on keskeinen asema lapsen mielenterveyden muodostumisessa. Lapsen mielenterveys alkaa kehittyä jo raskauden aikana, joten vanhemman oma psyykinen hyvinvointi on siinä keskeisessä asemassa. (Vanhemmuus; Maunula 2023.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea sekä millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen ja siihen liittyvän osaamisen merkityksestä lapsen psyykkiselle kehitykselle.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

- A) Miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea hoitotyössä?
- B) Millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä?

4 Menetelmät ja aineisto

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksessa muodostetaan kokonaiskuva jostakin tietystä aihealueesta tai -kokonaisuudesta. Hoitotieteessä kirjallisuuskatsauksessa laaditaan kokonaisuus aikaisemmasta tutkimustiedosta eli muodostetaan synteesi. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, joka pohjautuu prosessimaiseen tieteelliseen toimintaan. (Suhonen & Axelin & Stolt 2015: 7.) Kirjallisuuskatsauksessa on viisi välttämätöntä vaihetta, joita ovat: katsauksen tarkoituksen ja tutkimusongelman määrittäminen, kirjallisuushaku ja aineiston valinta, tutkimusten arviointi, aineiston analyysi ja synteesi sekä tulosten raportointi (Niela-Vilén & Kauhanen 2015: 23).

Opinnäytetyön menetelmäksi valittiin kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kuvailevassa eli narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa kerrotaan tai kuvataan jonkin tietyn aiheen aikaisempaa tutkimusta sekä sen laajuutta, syvyyttä ja määrää. Yleensä katsauksessa suositetaan tieteellisiä- sekä vertaisarvioituja tutkimuksia. (Suhonen ym. 2015: 9.) Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa on tarkoituksena löytää tutkimuskysymyksiin mahdollisimman tarkasti vastaava aineisto. Tyypillisesti aineisto haetaan sähköisistä tieteellisistä tietokannoista tai käsihaulla tieteellisistä julkaisuista. (Kangasniemi ym. 2013: 295.)

4.2 Induktiivinen sisällönanalyysi

Sisältöä voidaan analysoida kahdella eri tavalla: aineistolähtöisellä eli induktiivisella tai teorialähtöisellä eli deduktiivisella lähestymistavalla. Erona näissä lähestymistavoissa on, että induktiivisessa analyysissä valmista luokittelurunkoa ei ole, vaan tutkija muodostaa luokittelun itse. Deduktiivisessa analyysissä ensin muodostettu luokittelumatriisi ohjaa analyysin etenemistä. (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022: 218.) Tämä opinnäytetyö on analysoitu induktiivisella sisällönanalyysillä.

Induktiivisessa sisällönanalyysissä tutkimuskysymykset esitetään valitulle aineistolle ja aineistosta kerätään alkuperäisilmaukset, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin. Kun alkuperäisilmaukset on kerätty, ne pelkistetään eli redusoidaan karsimalla ylimääräiset sanat ja teksti muokataan kirjakieleksi. Pelkistäessä on huomioitava, ettei analysoitavan aineiston sisältö muutu. (Elo ym. 2022: 220; Tuomi & Sarajärvi 2018: 123.) Pelkis-

tämisen jälkeen analyysi etenee ryhmittämällä eli klusteroimalla samaa tarkoittavat pelkistykset samaan alaluokkaan. Yhdistettyjen alaluokkien tulee kuvata pelkistettyjä ilmauksia mahdollisimman tarkasti. Seuraavaksi alaluokkia vertaillaan ja yhdistetään samankaltaiset alaluokat yläluokiksi. Yläluokat nimetään sisältöä kuvaaviksi. Luokittelua eli abstrahointia jatketaan niin kauan, kuin tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten osalta on tarve. (Elo ym. 2022: 220; Tuomi & Sarajärvi 2018: 124–125.) Tässä opinnäytetyössä luokittelu on jaettu alaluokkaan, yläluokkaan ja pääluokkaan.

4.3 Aineiston keruu

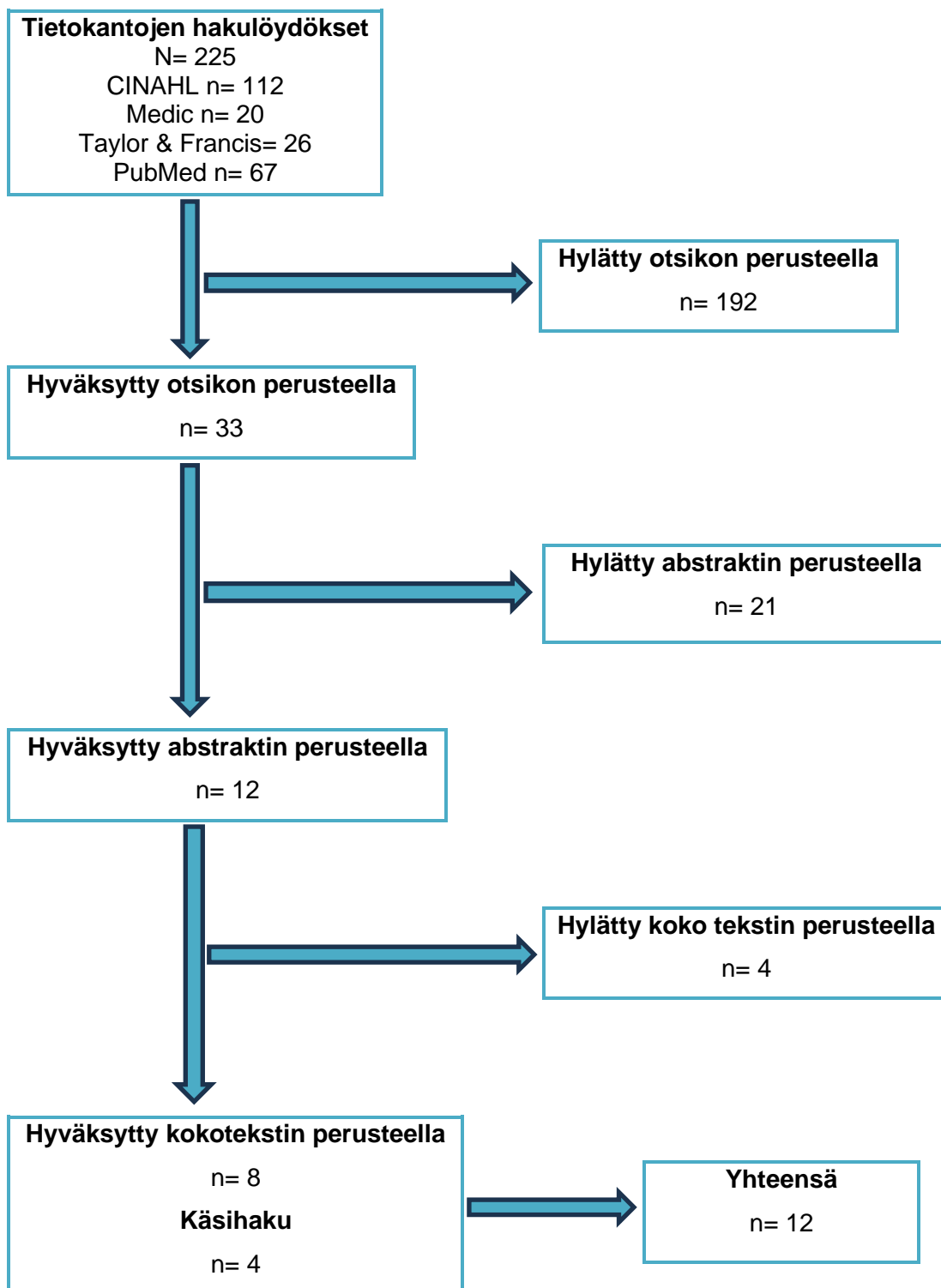
Tiedonhaun prosessi aloitettiin keräämällä aineistoa Cinahl, Medic, Taylor & Francis Online ja PubMed tietokannoista. Lisäksi käsitystä tutkitun tiedon määrästä täydennettiin hyödyntäen Google Scholaria sekä muuta käsihakua. Aineistoa haettiin myös Hoitotiede-lehdestä tuloksetta. Tiedonhaku suoritettiin helmi-maaliskuussa 2024. Aineistohaun eteneminen on kuvattu PRISMA-kaaviolla kuviossa 1.

Aineistohaussa julkaisut rajattiin vuosiin 2013–2024 suomen ja englannin kieliin. Aineistojen tuli käsitellä osittain tai kokonaan vanhemman ja lapsen välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukemista hoitotyössä sekä millaista osaamista varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen vaatii hoitotyössä. Hakua tehtiin aiheeseen liittyviä käsitteitä hyödyntäen. Hakusanoja yhdisteltiin Boolean operaattorilla AND.

Tiedonhaakuun käytettiin hakusanoja: "nurs*" ja "early interaction", "nurs*" ja "early interaction" ja "mother and child", "nurs*" ja "early support" ja "method*" ja "parent* and child*", "nurs*" ja "early bonding" ja "child*", "nurs*" ja "early support" ja "method*", "nurs*" ja "attachment*" ja "parent* and child*", "sairaanhoit*" ja "varhai* vuorovaikutu*", "nurs*" ja "support*" ja "child* and parent*", "parent and child" ja "health care professionals", "nurs*" ja "early bonding" ja "parent*".

Tietokantojen hakutulosten (N= 225) otsikot selattiin läpi, joista hyväksytyjen otsikoiden (n= 33) abstraktit luettiin tarkasti. Abstraktien perusteella valittiin 12 (n= 12) artikkelia, jotka luettiin kokonaan läpi. Näistä opinnäytetyön aineistoksi valikoitui kahdeksan (n= 8) artikkelia. Valitut aineistot on esitetty liitteessä 1.

Hakusanat: nurs*, early interaction, mother and child, parent* and child*, early support, method*, parent*, early bonding, attachment*, sairaanhoit*, varhai* vuorovai-
kutu*, health care professionals

Kuvio 1. Aineistohaun eteneminen

4.4 Opinnäytetyön aineisto

Valittu aineisto koostui seitsemästä tutkimusartikkelista sekä viidestä katsausartikkelista (n= 12). Artikkeleiden tärkeimmät tiedot taulukoitiin. Taulukkoon kirjattiin tekijä(t), vuosi, otsikko, maa, julkaisupaikka, menetelmä ja aineisto, tutkimuksen tarkoitus sekä keskeisimmät tulokset, jotka ovat esitetty liitteessä 1.

Valituista artikkeleista yhdeksän oli englanninkielisiä ja kolme suomenkielisiä. Artikkeleiden toteutusmaina olivat Suomi (n= 6), Norja (n= 1), Alankomaat (n= 1), Kreikka (n= 1), Turkki (n= 1), Ranska (n= 1) ja Iso-Britannia (n= 1). Tutkimusartikkeleiden menetelmiä olivat empiirinen tutkimus (n= 2), laadullinen tutkimus (n= 3), seurantatutkimus (n= 1) ja pitkittäistutkimus (n= 1). Katsausartikkeleista yksi oli systemaattinen katsaus.

4.5 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi aloitettiin lukemalla jokainen valittu artikkeli tarkasti läpi useaan kertaan ja etsimällä niistä kaikki tutkimuskysymyksiin vastaavat alkuperäisilmaukset. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen löytyi alkuperäisilmauksia n= 27. Toiseen tutkimuskysymykseen alkuperäisilmauksia löytyi n= 15. Tämän jälkeen alkuperäisilmaukset suomennettiin tarkasti. Suomentamisen jälkeen alkuperäisilmaukset pelkistettiin ja lajiteltiin alaluokkiin. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen muodostui 21 alaluokkaa ja toiseen tutkimuskysymykseen 18. Esimerkki alaluokan synnystä on esitetty taulukossa 1. Alaluokista muodostettiin yläluokat, joita syntyi ensimmäiseen tutkimuskysymykseen kuusi ja toiseen neljä kappaletta. Tämän jälkeen yläluokat yhdistettiin vielä pääluokiksi, joita syntyi ensimmäiseen tutkimuskysymykseen kolme ja toiseen kaksi kappaletta. Pääluokat on nimetty vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Esimerkki pääluokkien synnystä on kuvattu liitteessä 2.

Taulukko 1. Esimerkki alaluokan synnystä

Alkuperäisilmaukset	Käännös	Pelkistys	Alaluokka
<i>"Resource-enhancing discussion as an intervention is an essential method for empowering parents and benefitting families."</i> 1: 527	Resursseja vahvistava keskustelu interventiomenetelmänä on olennainen tapa voimaannuttaa vanhempia ja hyödyttää perheitä.	Resursseja vahvistava keskustelu voimaannuttaa vanhempia ja hyödyttää perheitä.	Vanhempien voimaannuttaminen
<i>"The public health nurses explained that whenever they observe good interaction, they describe their observations to the parent in order to support and reinforce the positive..."</i> 4: 8	Terveystenhoitajat selittivät, että aina kun he havaitsivat hyvää vuorovaikutusta, he kuvailevat havaintojaan vanhemmalle tukeakseen ja vahvistaakseen positiivista.	Terveystenhoitajat kuvailevat havaintojaan vanhemmille tukien ja vahvistaen positiivista vuorovaikutusta.	
<i>"Äitiysneuvolassa tulisikin vahvistaa vanhempien myönteisiä mielikuvia sekä vauvasta että itsestään vanhempina."</i> 5: 1345		Vanhempien myönteisten mielikuvien vahvistaminen vauvasta sekä itsestään.	

5 Tulokset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea hoitotyössä sekä millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä. Tutkimuskysymysten tulokset on esitetty alla. Työn tuloksiin on viitattu järjestysnumeroilla, jotka ovat kirjattu taulukkoon aineiston löytöjärjestyksen mukaan liitteessä 1. Viitteessä esitetään myös aineistolähteen sivunumero, josta alkuperäisilmaus on lähtöisin. Tulokset ovat otsikoitu analysoinnissa muodostuneista pääluokista, joita ovat: *perheiden ja vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen eri menetelmin, moniammatillisen yhteistyön lisääminen ja tarjoaminen perheen tueksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi, perheen lähtötilanteen kartoittaminen yhteistyössä vanhempien kanssa, hoitajan tarvittava osaaminen, perhetilanteen ymmärtäminen ja yhteistyösuhteen rakentaminen.*

Tutkimuskysymys: Miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea hoitotyössä?

5.1 Perheiden ja vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen eri menetelmin

5.1.1 Vanhemmuuden vahvistaminen ja tukeminen

Resursseja vahvistava keskustelu voimaannutti vanhempia ja hyödytti perheitä (1: 527). Terveystenhoitajat kuvailivat havaintojaan vanhemmille tukien ja vahvistaen positiivista vuorovaikutusta (4: 8). Hoitajat rohkaisivat vanhempia ja loivat mahdollisuuksia yhdessäoloon (2: 32). Vanhemmat tarvitsivat vakuuttelua, varmuutta ja ammatillista apua voidakseen keskittyä vauvaansa ja vuorovaikutukseen (10: 6). Perhehoitaja ja perhe asettivat tavoitteita ja kehittivät keinoja niiden saavuttamiseksi, hyödyntäen perheen vahvuuksia ja voimavaroja (3: 8). Erilaisilla interventioilla pystyttiin vaikuttamaan vanhemmuustaitoihin ja perheen väliseen vuorovaikutukseen (6: 896). Ryhmäaktiviteetit tarjosivat sosiaalista tukea, paransivat vanhemmuustaitoja sekä vuorovaikutusta perheessä (3: 27).

Hoitajat arvioivat vuorovaikutusta, tarjosivat neuvoja ja ohjausta sekä antoivat tarkkaa palautetta vanhemmille (4: 8). Terveystenhoitajien ammattilaisilta haluttiin tarpeeksi tarkkoja neuvoja ja konkreettisia ohjeita (7: 4). Vanhempien myönteisten mielikuvien vahvistaminen vauvasta sekä itsestään tukivat varhaista vuorovaikutusta (5: 1345). Terveystenhoitajien ammattilaiset rauhoittelivat vanhempia siitä, että vauvat tarvitsivat yksinkertaisia vuorovaikutteisia asioita (11: 14). Yksinkertaisilla vinkeillä pystyttiin lisätä vanhempien itsevarmuutta ja onnellisuutta sekä edistää vanhemman ja vauvan siteen muodostumista (11: 14). Myös kurssien ja vauvanhoitovideoiden avulla äidit rakensivat käytännöntaitojaan (11: 14).

5.1.2 Vanhempien fyysiseen läsnäoloon kannustaminen

Vanhempien side vauvaan muodostui fyysisen läsnäolon ja osallistumisen kautta (9: 721). Vanhempien fyysistä läsnäoloa olivat vauvan sylissä pito, lohduttaminen, kylvetäminen, ihokontakti, vauvahieronta sekä imettäminen (9: 721). Äitejä rohkaistiin imettämään vauvaa edes ensimmäisten päivien tai viikkojen ajan (5: 1346).

5.2 Moniammatillisen yhteistyön lisääminen ja tarjoaminen perheen tueksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi

5.2.1 Perheen hyvinvoinnin tukeminen

Vanhempien parisuhteen tukeminen perhehoitotyössä oli tärkeää (1: 527). Se vähensi vanhempien päihteiden käyttöä ja ennaltaehkäisi ongelmia (1: 527). Vanhemmuusinterventioissa pyrittiin tavoittamaan ryhmiä, joilla oli riski lapsen turvallisen kiintymyssuhteen ja suotuisan kehityksen muodostumisessa (6: 894).

5.2.2 Monipuolisen tuen tarjoaminen

Moniammatillista yhteistyötä tarjottiin huolen ilmaantuessa vauvan voinnista tai vanhemmuuden toimivuudesta (5: 1349–1350). Perheet saivat tarvittaessa läheteitä tiiviimpään seurantaan lastenneuvolaan, psykologille tai lastensuojeluun (4: 8). Myös työntekijän oman vanhemmuuskokemuksen jakaminen vanhemmille auttoi henkilökohtaisen yhteyden ja vertaisvuorovaikutuksen luomisessa (7: 6).

5.3 Perheen lähtötilanteen kartoittaminen yhteistyössä vanhempien kanssa

5.3.1 Perheen lähtötilanteen kartoittaminen

Perheen vahvuuksien tunnistaminen oli tärkeä strategia, joka tuotti monia hyödyllisiä tuloksia (3: 9). Vanhemmat halusivat työntekijöiden olevan tietoisia heidän henkilökohtaisista tarpeistaan (7: 4). Terveystoimijat tarkkailivat vanhempien vuorovaikutusta ja lohdutustapoja lastensa kanssa (4: 6). Vuorovaikutuksen arviointi sisälsi havaintoja, toimia sekä laajempia kokonaisuuksia (4: 5).

5.3.2 Yhteistyö vanhempien kanssa

Hoitajat välittivät vauvan mahdollisia tarpeita ja tuntemuksia vanhemmille (2: 32). Vanhempien siteen muodostaminen vauvaan vaati riittävää tietoa vauvan tilasta (10: 6). Hoitajien huomaavaisuus ja kommunikointi auttoivat vanhempia vuorovaikutuksessa ja siteen luomisessa vauvan kanssa (10: 7). Myös vauvan tilassa tapahtuneista muutoksista kommunikointi oli vanhemmille erittäin tärkeää (10: 6).

Tutkimuskysymys: Millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä?

5.4 Hoitajan tarvittava osaaminen

5.4.1 Hoitajan monipuolinen ammattitaito

Tarvittavia taitoja hoitajilta olivat vuorovaikutusosaaminen, kommunikaatiotaidot, vanhemmuuden tukeminen, luotto omiin kykyihin (2: 24) sekä viestintätaidot (8: 67). Ohjaavien kysymysten ja keskustelun taito sekä neuvojen ja ohjeiden anto olivat neuvolan hoitajien ydinosaamista (5: 1347). Hoitajilta odotettiin paineensieto- ja ajanhallintakykyä lukuisten tehtävien suorittamiseen lyhyessä ajassa (4: 10). Ammattilaisilta vaadittiin riittävät tiedot ja taidot kiintymysvaikeuksien tunnistamiseen ja vanhempien tukemiseen (12: 9). Erimielisyystilanteissa vanhempien kanssa tarvittiin konfliktitilanteiden hallintataitoja (4: 11). Vanhemmat arvostivat ammattilaisia, jotka olivat mieleltään avoimia etnisiä vähemmistöjä ja muita kulttuurisia käytäntöjä kohtaan (7: 1–2). Hoitajilta tarvittiin henkilökohtaisen ja ammatillisen identiteetin tasapainon säilyttämistä (7: 6).

5.4.2 Hoitajan jatkuva ammattitaidon kehittäminen

Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä ajan tasalla pysyminen vaati ammattilaisilta vaivannäköä (4: 11). Hoitajat paransivat ammattitaitoaan oppimalla konkreettisia toimenpiteitä vanhempien psyykkisiin haasteisiin liittyen (10: 7). Ammattitaidon kehittäminen riippui siitä, millaista osaamista tarvittiin (4: 11).

5.5 Perhetilanteen ymmärtäminen ja yhteistyösuhteen rakentaminen

5.5.1 Kyky muodostaa kokonaisvaltainen ymmärrys perhetilanteesta

Hoitajilta tarvittiin riittävää perehtymistä perheiden tilanteisiin sekä oikeanlaista ymmärrystä tilanteista (3: 41). Vanhempien kuulluksi tulemisen kokemus varmistettiin kommenttien validoimisella eli vahvistamisella (5: 1348). Validoimisella pyrittiin hoitajan ja vanhemman yhteisymmärrykseen (5: 1348).

5.5.2 Luotettavan yhteistyösuhteen rakentaminen perheen kanssa

Yhteistyösuhde perustui hoitajan kykyyn olla aito, ystävällinen, empaattinen sekä sitoutunut luotettavaan kommunikaatioon (1: 526). Tärkeää oli luottamuksen rakentaminen ja hyvän suhteen luominen perheiden kanssa (4: 8). Vanhemmat arvostivat hoitajien laajaa kokemusta sekä rentoa asennetta (7: 1–2). Hoitajien huomaavaisuus vahvisti vanhempia roolissaan ja edisti hyödyllisyyden ja korvaamattomuuden tunteita (10: 6).

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea sekä, millaista osaamista tarvitaan varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen hoitotyössä. Opinnäytetyön tulokset antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin, ja tarjosivat tärkeää tietoa varhaisen vuorovaikutuksen tukemisesta, sekä siihen tarvittavasta ammattitaidosta. Kuitenkin osaamista koskevan tutkimuskysymyksen tulokset jäivät osittain pintapuolisiksi, ja olisivat kaivanneet tarkempaa määrittelyä. Hoitajilta vaadittiin useita ammatillisia taitoja, mutta tuloksista ei käynyt ilmi, mitä taidot konkreettisesti pitivät sisällään. Joka tapauksessa tuloksia voidaan hyödyntää terveydenhuollossa tai sen ulkopuolella.

Vanhemman ja lapsen välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen löytyi monia keinoja. Vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen, joka sisälsi vanhempien voimaannuttamista ja rohkaisemista sekä fyysiseen läsnäoloon kannustamista, olivat tärkeitä tekijöitä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Vanhempien myönteisten mielikuvien vahvistamisella lisättiin vanhempien itsevarmuutta, joka edisti siteen muodostumista vauvaan. Tuloksista ilmeni, että vanhemmat toivoivat perhekohtaista neuvontaa ja ohjausta, huomioiden perheen vahvuudet ja voimavarat. Yhteistyö vanhempien kanssa sekä moniammatillisen tuen tarjoaminen korostuivat koko perheen hyvinvoinnin tukemisessa.

Tulokset osoittivat, että varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen tarvittavia taitoja oli monia. Erityisesti esille nousivat hoitajien vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidot sekä niiden jatkuva kehittäminen. Myös kokonaisvaltaisen ymmärryksen muodostaminen

perhetilanteesta sekä luotettavan yhteistyösuhteen luominen perheen kanssa olivat tärkeitä taitoja. Nämä taidot perustuivat hoitajan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kuten kykyyn olla aito, ystävällinen ja empaattinen.

6.2 Luotettavuus

Arvioidessa tutkimuksen luotettavuutta on selvitettävä tutkimuksella tuotetun tiedon totuudenmukaisuus. Arviointi tutkimuksen luotettavuudesta on välttämätöntä tutkimustoiminnan, tieteellisen tiedon ja sen hyödyntämisen kannalta. Luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi uskottavuuden, vahvistettavuuden, refleksiivisyyden ja siirrettävyyden kriteereillä. (Kylmä & Juvakka 2007: 127; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 197.) Tutkijan on itse arvioitava, mitkä kriteerit pätevät hänen omaan aineistoonsa luotettavuutta arvioidessa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 204–205).

Uskottavuutta ja luotettavuutta tukee tuloksien ja analyysin selkeä kuvaus niin, että se on lukijalle ymmärrettävä. Analyysin etenemistä on hyvä kuvata taulukoiden ja liitteiden avulla. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.) Tässä opinnäytetyössä alkuperäisilmauksia analysoidessa, on pyritty välttämään omaa tulkintaa säilyttäen niiden alkuperäisen merkityksen. Aineistohaku, alkuperäisaineisto sekä aineiston analyysi taulukoitiin luotettavuuden ja uskottavuuden vahvistamiseksi. Lisäksi taulukoiden sisältö on kuvattu tekstimuodossa vahvistaen niiden ymmärrystä.

Työn luotettavuutta vahvistaa opinnäytetyössä huolellisesti merkityt lähdeviitteet, jolloin lähdeaineistoon on helppo palata. Opinnäytetyössä on sitouduttu eettisiin periaatteisiin tarkastamalla työ plagioinnin tarkistusohjelma Turnitinilla. Tarkistuksen tuloksena yhtäläisyysprosentiksi ilman lähdeluetteloa ja liitteitä on saatu 8 %, joka entisestään lisää työn luotettavuutta.

6.3 Eettisyys

Tässä opinnäytetyössä on noudatettu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) asettamia hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023: 11). Muita tässä työssä käytettyjä tutkimuseettisten periaatteita ovat haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus sekä rehellisyys, luottamus ja kunnioitus (Kylmä & Juvakka 2007: 147). Käytettyjä alkuperäislähteitä ja niiden tekijöitä on kunnioitettu, viitaten niihin asianmukaisella tavalla.

Tutkimusaiheen valinnassa on huomioitava eettisyys, ja aiheen on pohjauduttava terveystieteiden tietoperustaan. Pelkkä mielenkiinto aiheeseen ei riitä. (Kylmä & Juvakka 2007: 144.) Tutkijan on pohdittava tutkimusetiikan periaatteiden mukaisesti aiheen merkittävyyttä ja hyödyllisyyttä yhteiskunnallisesti (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 218). Nämä periaatteet näkyvät myös tässä opinnäytetyössä ja aiheen valinnassa. Aiheen valinta perustui sen merkityksellisyyteen terveydenhuollon ammattilaisten työssä. Kuitenkin työn eettisyyttä vahvistaa tekijöiden aito kiinnostus ja mielenkiinto työn aihetta kohtaan. Myös tutkimussuunnitelmassa tutkijan tulee arvioida, millä tavoin hoitotyön laadun kehittämisessä voidaan hyödyntää tutkimuksessa tuotettua tietoa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 218).

Opinnäytetyö toteutettiin kirjallisuuskatsauksena eikä näin ollen loukkaa kenenkään yksityisyyttä tai käsittele kenenkään henkilötietoja. Valittu aineisto perustui aikaisemmin tutkittuun tietoon, joista muodostettiin synteesi kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Eettinen sitoutuneisuus ohjaa hyvää tutkimusta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 150), jonka vuoksi eettisyys on huomioitu tämän työn jokaisessa vaiheessa. Myös opinnäytetyön tekijöiden eettinen kannanotto näkyy työlle asetetuissa tavoitteissa.

6.4 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tulosten pohjalta tehdään seuraavat johtopäätökset:

1. Vanhempien voimaannuttaminen ja vanhemmuuteen rohkaiseminen tukevat vanhemman ja lapsen välistä varhaista vuorovaikutusta sekä siteen muodostumista. Vanhempien ymmärrystä varhaisen vuorovaikutuksen tärkeydestä on lisättävä, sillä sen merkitys lapsen psyykelle ja myöhemmälle mielenterveydelle on merkittävä.
2. Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen vaatii hoitajilta laajaa ammatillista osaamista ja erilaisten perhetilanteiden huomioimista. Hoitajat tarvitsevat koulutusta erilaisten tarpeiden ja tilanteiden ymmärtämiseksi, huomioiden myös koulutuksen tarpeen esimerkiksi kulttuurisensitiiviseen työotteeseen.

6.5 Jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön pohjalta ehdotetaan seuraavia jatkotutkimusaiheita:

1. Kokevatko vanhemmat hoitohenkilökunnalta saadun varhaisen vuorovaikutuksen tuen riittäväksi?
2. Miten hoitohenkilökunnan osaamista voidaan lisätä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa?

Lähteet

Aarnio, Kia & Autio, Sari & Hiltunen, Virpi 2012. Skeema 2. Kehityopsykologia. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Berg-Olstad, Ingeborg & Klette, Trine 2019. Public health nurses' assessment of early interaction between infants and parents. *Norwegian Journal of Clinical Nursing*. <<https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3b1e5f36-ed7d-4cc4-8595-cd4e97b84c5d%40redis>>. Viitattu 9.4.2024.

Boelsma, Femke & Bektas, Gülcan & Wesdorp, Carline L. & Seidell, Jacob C. & Dijkstra, S. Coosje 2021. The perspectives of parents and healthcare professionals towards parental needs and support from healthcare professionals during the first two years of children's lives. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 16. <<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17482631.2021.1966874?needAccess=true>>. Viitattu 9.4.2024.

Borg, Anne-Mari 2016. Perusterveydenhuollon interventiot. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). *Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 485–491.

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34(4). 215–225. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028>>. Viitattu 12.4.2024.

Guillaume, Sonia & Michelin, Natacha & Amrani, Elodie & Benier, Birgitte & Durrmeyer, Xavier & Lescure, Sandra & Bony, Charlotte & Danan, Claude & Baud, Olivier & Jarreau, Pierre-Henri & Zana-Taïeb, Elodie & Caeymaex, Laurence 2013. Parents' expectations of staff in the early bonding process with their premature babies in the intensive care setting: a qualitative multicenter study with 60 parents. *BMC Pediatrics* 13(18). <<https://bmcpediatr.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2431-13-18>>. Viitattu 9.4.2024.

Kalland, Mirjam & Salo, Saara 2020. Vanhemmuuden tukeminen vauva- ja lapsiperheissä. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 136(8). 891–7. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo15527>>. Viitattu 9.4.2024.

Kangasniemi, Mari & Utriainen, Kati & Ahonen, Sanna-Mari & Pietilä, Anna-Maija & Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25(4). 291–301. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>>. Viitattu 12.4.2024.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. *Tutkimus hoitotieteessä*. 3., painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kasvatus- ja perheneuvonta 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 7.12.2023. <<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/kasvatus-ja-perheneuvonta>>. Viitattu 22.4.2024.

Kontiainen, Elina 2017. Perhehoitotyö perusterveydenhuollossa sairaanhoitajan vastaanotolla. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Hoitotiede. <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102005/GRADU-1505458809.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 19.3.2024.

Kourkouta, Lambrini & Papathanasious, Joanna V. 2014. Communication in Nursing Practise. *Materia Socio Medica – Journal of the Academy of Medical* 26(1). 65–67. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3990376/>>. Viitattu 9.4.2024.

Kukko, Sanna-Kaisa 2018. Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen – koulutuksen tavoitteiden toteutuminen hoitajien työssä. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Hoitotiede. <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103385/1526304073.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 9.4.2024.

Kutahyaliloglu, Nesibe S. & Scafide, Katherine N. 2022. Effects of family-centered care on bonding: A systematic review. *Journal of Child Health Care* 27(4). 721-737. <<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/13674935221085799>>. Viitattu 9.4.2024.

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde 2017. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Päivitetty 17.8.2017. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/lapsen-ja-vanhemman-kiintymyssuhde/>>. Viitattu 1.3.2024.

Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus 2012. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Päivitetty 4.3.2012. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/>>. Viitattu 1.3.2024.

Lapsuus ja oma vanhemmuus. Lasinen lapsuus. <<https://lasinenlapsuus.fi/tietoa-lasimesta-lapsuudesta/aikuiselle/lasinen-lapsuus-aikuisuudessa/lapsuus-ja-oma-vanhemmuus/>>. Viitattu 18.3.2024.

Maunula, Kirsi 2023. Riittävän hyvä vanhemmuus riittää. Mieli ry. Muokattu 15.9.2023. <<https://mieli.fi/artikkelit/riittavan-hyva-vanhemmuus-riittaa/>>. Viitattu 18.3.2024.

Mäntymaa, Mirjami & Puura, Kaija & Aronen, Eeva & Carlson, Synnöve 2016. Lapsuusiän psyykinen kehitys. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). *Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 23–34.

Mäntymaa, Mirjami & Tamminen, Tuula 1999. Varhainen vuorovaikutus ja lapsen psyykinen kehitys. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 115(22). 2447–2453. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo91150>>. Viitattu 24.4.2024.

Niela-Vilén, Hannakaisa & Kauhanen, Lotta 2015. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa Stolt, Minna & Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. A73. Turku: Turun yliopisto. 23–36.

Näyttövinkki 2019. Miten voidaan toteuttaa perhekeskeistä hoitoa ja tukea potilaan perhettä teho-osastolla? Kirjoittajat: Niela-Vilén, Hannakaisa & Toivonen, Mirka & Axelin, Anna & Heikkilä, Kristiina. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. <<https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2021/03/nayttovinkki7-2019-1.pdf>>. Viitattu 29.4.2024.

Pajulo, Marjukka & Salo, Saara & Pyykkönen, Nina 2015. Mentalisaatio ihmistä suojaavana tekijänä. Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim 131(11). 1050-7. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo12278>>. Viitattu 18.3.2024.

Pajulo, Marjukka & Salo, Saara & Pyykkönen, Nina 2016. Mentalisaatio ja reflektiivinen funktio. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 81–88.

Palvelut perheille. Sosiaali- ja terveysministeriö. <<https://stm.fi/palvelut-perheille>>. Viitattu 13.3.2024.

Pesonen, Anu-Katriina 2010. Varhainen vuorovaikutus on suotuisan psyykkisen kehityksen edellytys. Duodecim 126(5). 515–20. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo98656>>. Viitattu 22.4.2024.

Piha, Jorma 2010. Terapeuttinen perhetyöskentely. Teoksessa Moilanen, Irma & Räsänen, Eila & Tamminen, Tuula & Almqvist, Fredrik & Piha, Jorma & Kumpulainen, Kirsti (toim.). Lasten- ja nuorisopsykiatria. 4., painos. Helsinki: Kustannus Oy 403–405.

Puura, Kaija & Lindholm, Päivi 2016. Havainnointimenetelmät. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 162–165.

Puura, Kaija & Sannisto, Tuire & Riihonen, Riikka 2018. Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa. Tampereen yliopisto. Lääkärilehti 73(21). 1345–1350. <<https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/mita-vauva-haluaa-varhaisen-vuorovaikutuksen-tukeminen-neuvolassa/?pub-lic=651c21f2876587a7b15d1deb4b0bdc52>>. Viitattu 9.4.2024.

Seppänen, Paula & Hansen, Maiju & Janhunen, Tarja & Kytöpuu, Katri & Salo, Saara & Seppänen, Sami & Tapio, Nina & Vilén, Marika 2014. Perhetyön työkalupakki täydentyy. Teoksessa Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.). Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. 2., painos. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy. 207–258.

Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam 2016. Vanhemmuus, kiintymyssuhde ja perhe. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila &

Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 75–81.

Sinkkonen, Jari 2004. Kiintymyssuhdeteoria–tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 120(15). 1866–73. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>>. Viitattu 19.3.2024.

Sourander, Andre & Marttunen, Mauri 2016. Häiriöiden esiintyvyys ja luokittelu. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 116–124.

Suhonen, Riitta & Axelin, Anna & Stolt, Minna 2015. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Stolt, Minna & Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. A73. Turku: Turun yliopisto. 7–22.

Tamminen, Tuula 2010. Vuorovaikutusteoriat. Teoksessa Moilanen, Irja & Räsänen, Eila & Tamminen, Tuula & Almqvist, Fredrik & Piha, Jorma & Kumpulainen, Kirsti (toim.) Lasten- ja nuorisopsykiatria. 4., painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 50–52.

Tamminen, Tuula 2016. Pienten lasten psyykkiset ja varhaisen vuorovaikutuksen häiriöt. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti & Aronen, Eeva & Ebeling, Hanna & Laukkanen, Eila & Marttunen, Mauri & Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 194–202.

Tanninen, Hanna-Mari & Häggman-Laitila, Arja & Kangasniemi, Mari & Pietilä, Anna-Maija 2014. How Resource-Enhancing Family Nursing is Realized by Finnish Parents? An Intervention Study. International Journal of Caring Sciences 7(2). <<https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=8c0c0b76-ff35-48cc-841f-bcb2a30a1f2f%40redis>>. Viitattu 9.4.2024.

Tanninen, Hanna-Mari 2015. Resource-enhancing Nursing at Home for Families with Small Children: Evaluation of Early Interventions. Terveystieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/15384/urn_isbn_978-952-61-1882-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 9.4.2024.

Tapio, Nina & Seppänen, Paula & Hyppönen, Tuula & Janhunen, Tarja & Prusila, Leila & Salo, Saara & Toivanen, Riikka & Vilén, Marika 2014. Parisuhde ja vanhemmuus. Teoksessa Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.). Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. 2., painos. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy. 101–167.

Toivanen, Riikka & Jouhki, Tuija & Lipponen, Auli & Markkanen, Riitta & Prusila, Leila & Salo, Saara 2014. Perhetyö vauvaperheessä. Teoksessa Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.). Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. 2., painos. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy. 169–205.

Toivo, Jessica & Tulivuo, Noora & Kanzaki, Mitsuko & Koivisto, Anna-Maija & Kylmä, Jari & Paavilainen, Eija 2023. First-Time Parents' Bonding with Their Baby: A Longitudinal Study on Finnish Parents during the First Eight Months of Parenthood. *Children* 10(11). 1806. <<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38002897/>>. Viitattu 9.4.2024.

Tokola, Maiju & Airo, Riikka 2024. Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit. Lääkärikirja Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359>>. Viitattu 4.3.2024.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauseräilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>. Viitattu 22.4.2024.

Vanhemmuus. Mieli ry. <<https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/>>. Viitattu 18.3.2024.

Vanhemmuustaidot 2023. Mieli ry. Muokattu 10.7.2023. <<https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/vanhemmuustaidot/>>. Viitattu 4.3.2024.

Vilén, Marika & Hansen, Maija & Janhunen, Tarja & Kytöpuu, Katri & Salo, Saara & Seppänen, Paula & Seppänen, Sami & Tapio, Nina 2014. Perhe ja perhetyö. Teoksessa Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.). Koh-taamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. 2., painos. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy. 9–59.

Winston, Robert & Chicot, Rebecca 2016. The importance of early bonding on the long-term mental health and resilience of children. *London Journal of Primary Care* 8(1). 12-14. <<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17571472.2015.1133012?needAccess=true>>. Viitattu 9.4.2024.

Artikkelitaulukko

Nu- mero	Tekijät, vuosi, artikkelin nimi, maa	Julkaisupaikka	Menetelmät, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset
1.	Tanninen, Hanna-Mari & Häggman-Laitila, Arja & Kangas- niemi, Mari & Pietilä, Anna- Maija 2014 How Resource- Enhancing Fam- ily Nursing is Re- alized by Finnish Parents? An In- tervention Study Suomi	International Jour- nal of Caring Sci- ences 7(2). 520– 529.	Empiirinen tutkimus, jossa tutkimusaineisto kerättiin vanhemmilta puolistruktu- roiduin kyselylomakkein. Vastaukset analysoitiin ku- vailevien tilastollisten me- netelmien avulla.	Tutkimuksen tarkoituksena oli ku- vata yhteistyösuhteita vanhempien ja perhehoitajan välillä sekä arvi- oida resursseja vahvistavan perhe- hoidon keskustelujen hyötyjä ko- tona toteutettavana interventiona.	Vanhemmat ja perhehoitaja työs- kentelivät yhdessä luonnollisella ta- valla, ja vanhemmat pystyivät luot- tamaan hoitajan ammattitaitoon. Perhehoitajalla oli riittävästi aikaa perheille ja hän pystyi ymmärtä- mään erilaisia perhetilanteita oi- kein. Interventio helpotti perheiden ar- kea, lisäsi sisäistä vuorovaikutusta ja paransi vanhempien mielenrau- haa. Perheet pystyivät välttämään mielenterveysongelmia sekä avio- eroja tai suhteen päättymisiä.
2.	Kukko, Sanna- Kaisa 2018 Varhaisen vuoro- vaikutuksen tuke- minen – koulu- tuksen tavoittei- den toteutuminen hoitajien työssä	Tampereen ylioi- pisto Pro gradu - tutkielma	Laadullinen tutkimus, jossa aineisto kerättiin sähköi- sellä Webropol-kyselyllä. Aineisto analysoitiin induk- tiivisella sisällönanalyysillä.	Pro-gradu tutkielman tarkoituksena oli kuvata Varhaisen vuorovaikutuk- sen tukeminen- koulutukselle ase- tettujen tavoitteiden toteutuminen sairaalassa työskentelevien hoita- jien työssä koulutuksen jälkeen.	Varhaisen vuorovaikutuksen tuke- minen koulutuksessa saavutettuja taitoja olivat vuorovaikutusosaami- sen lisääntyminen, kommunikointi- taidot, vanhemmuuden tukemisen taidot ja rohkaistuminen omien ky- kyjen käyttöön. Hoitajat kokivat saaneensa eniten valmiuksia aitoon kohtaamiseen ja

	Suomi				vähiten valmiuksia keskittyä vanhempien tarjoamiin ratkaisuvaihtoehtoihin ja ongelmille alttiiden perheiden tunnistamiseen. Hoitajien vastausten mukaan heidän työssä toteutuvat kaikki koulutukselle asetetut tavoitteet.
3.	Tanninen, Hanna-Mari 2015 Resource-enhancing Nursing at Home for Families with Small Children: Evaluation of Early Interventions Suomi	Itä-Suomen yliopisto Väitöskirja	Empiirinen tutkimus ja systemaattinen katsaus, jossa aineisto hankittiin neljällä eri asiakas- ja palvelun arviointidokumenteilla. Aineisto analysoitiin sisälönanalyysillä sekä kuvailevin tilastollisin menetelmin.	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata ja arvioida pikkulapsiperheille suunnattua, heidän omassa kodissaan toteutunutta voimavaroja vahvistavaa perhehoitotyön interventiota vanhempien näkökulmasta sekä arvioida intervention vaikuttavuutta. Lisäksi tarkoituksena oli tunnistaa ja arvioida kriittisiä kohtia preventiivisen perhehoitotyön interventiotutkimusten metodologiasta.	Perheen kaikki jäsenet hyötyivät voimavaroja vahvistavasta perhehoitotyön interventiosta. Tuen tarpeet vähenivät ja lieventyivät ja perheiden elämäntilanne parantui. Myönteisiä vaikutuksia löydettiin perheen terveyteen, vanhemmuuden tukemiseen, lapsen kasvatukseen ja hoitoon, vanhempien parisuhteen vahvistamiseen, sosiaaliin suhteisiin sekä lasten terveyteen ja kasvuun liittyvissä asioissa. Perheet kokivat, että he saavuttivat enemmän perheen terveyteen liittyviä tavoitteita kuin mitä he olivat perhehoitotyön alussa asettaneet.
4.	Berg-Olstad, Ingeborg & Klette, Trine 2019 Public health nurses' assessment of early in-	Norwegian Journal of Clinical Nursing	Laadullinen tutkimus, jossa tutkimusaineisto kerättiin laadullisilla yksilöhaastattelulla ja analysoitiin deduktiivis-induktiivisella menetelmällä.	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata terveydenhoitajien tekemiä arvioita vauvojen ja vanhempien välisestä varhaisesta vuorovaikutuksesta.	Tulokset viittaavat siihen, että terveydenhoitajien arvioinnit varhaisesta vuorovaikutuksesta muodostavat monimutkaisen verkoston havainnoista, toimista ja laajemmista kokonaisuuksista. Terveydenhoitajat tekevät merkityksellisiä havaintoja kokemuksiansa perusteella, mutta näitä havaintoja ei tallenneta

	<p>teraction between infants and parents</p> <p>Norja</p>				<p>selkeään järjestelmään käyttäen tunnustettua metodologiaa.</p> <p>Näyttää siltä, että terveydenhoitajien toimet ovat riippuvaisia paikallisten viranomaisten palvelujen tarjonnasta ja laajemmista viitekehyksistä. Ammatillista kehitystä ei aseteta etusijalle, ja monitieteinen yhteistyö koetaan henkilökohtaisen vastuun varassa olevaksi.</p>
5.	<p>Puura, Kaija & Sannisto, Tuire & Riihonen, Riikka</p> <p>2018</p> <p>Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa</p> <p>Suomi</p>	<p>Lääkärilehti 73(21). 1345–1350.</p>	<p>Katsausartikkeli</p>	<p>Tarkoituksena oli käsitellä varhaisen vuorovaikutuksen merkitystä vanhempien ja vauvojen välillä sekä tarjota ohjeita ja neuvoja varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseksi neuvolakäynneillä.</p>	<p>Keskeisimmät tulokset olivat varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle, vanhempien tukeminen varhaisessa vuorovaikutuksessa, vaikeuksien tunnistaminen ja niihin puuttuminen sekä fyysisen kontaktin merkitys kiintymyssuhteen rakentumisessa.</p>
6.	<p>Kalland, Mirjam & Salo, Saara</p> <p>2020</p> <p>Vanhemmuuden tukeminen vauva- ja lapsiperheissä</p> <p>Suomi</p>	<p>Duodecim 136(8). 891–7.</p>	<p>Katsausartikkeli</p>	<p>Tarkoituksena oli kuvailla vanhemmuuden tuen merkitystä lapsen kehitykselle ja jakaa tietoa erilaisista vanhemmuuden tukimuodoista.</p>	<p>Erilaisilla interventioilla voidaan vaikuttaa vanhemmuustaitoihin ja vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Tärkeää olisi kuitenkin jatkossa arvioida, minkälaisesta työskentelystä kukin vanhempi tai perhe kykenee parhaiten hyötymään</p>

7.	<p>Boelsma, Femke & Bektas, Gülcan & Wesdorp, Carline L. & Seidell, Jacob C. & Dijkstra, S. Coosje 2021</p> <p>The perspectives of parents and healthcare professionals towards parental needs and support from healthcare professionals during the first two years of children's lives</p> <p>Alankomaat</p>	<p>International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being 16.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jossa tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidulla haastatteluilla. Aineisto analysoidiin induktiivisella teemanalyysillä.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia alle kaksivuotiaiden lasten vanhempien sekä terveydenhuollon ammattilaisten näkemyksiä vanhempien tarpeista ja terveydenhuollon ammattilaisten tarjoamasta tuesta.</p>	<p>Vanhemmat suosivat tukea, joka oli räätälöity heidän henkilökohtaisten tarpeidensa ja käytäntöjensä mukaan. Luottamuksellisen suhteen rakentaminen terveydenhuollon ammattilaisten ja vanhempien välille osoittautui myös tärkeäksi.</p> <p>Terveydenhuollon ammattilaiset tunnistivat monia vanhempien kokemuksia. Osa heistä ilmaisi, että he tunsivat olevansa sidottuja ammatillisiin ohjeisiin, mikä esti heitä tarjoamasta räätälöityä tukea.</p>
8.	<p>Kourkouta, Lambrini & Papathanasiou, Ioanna V. 2014</p> <p>Communication in Nursing Practice</p> <p>Kreikka</p>	<p>Materia Socio Medica – Journal of the Academy of Medical 26(1). 65–67.</p>	<p>Katsausartikkeli</p>	<p>Tarkoituksena oli käsitellä kommunikaation merkitystä hoitotyössä, erityisesti hoitajien ja potilaiden välisessä vuorovaikutuksessa sekä jatkuvan koulutuksen merkitystä kommunikaatiotaitojen kehityksessä ja toteutuksessa.</p>	<p>Potilaan ymmärtäminen ei yksinään riitä, vaan hoitajan on välitettävä potilaalleen viesti, että hänet on ymmärretty ja hyväksytty. Hyvä kommunikaatio parantaa hoidon laatua ja luo aitoja sekä merkityksellisiä suhteita potilaiden ja terveydenhuollon ammattilaisten välille.</p>

9.	<p>Kutahyalioglu, Nesibe S. & Scafide, Katherine N.</p> <p>2022</p> <p>Effects of family-centered care on bonding: A systematic review</p> <p>Turkki</p>	<p>Journal of Child Health Care 27(4). 721–737.</p>	<p>Systemaattinen katsaus</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää voiko perhekeskeisellä hoitotyöllä edistää vanhemman ja vauvan välisen sidoksen syntymistä vauvan ollessa teho-osastolla.</p>	<p>Useat perhehoitotyön käytännöt auttoivat luomaan yhteyden vanhemman ja vastasyntyneen välille. Vanhempien osallistaminen vauvan hoitoon nähtiin mahdollisuutena parantaa vauvan tilaa.</p>
10.	<p>Guillaume, Sonia & Michelin, Natacha & Amrani, Elodie & Benier, Birgitte & Durmeyer, Xavier & Lescure, Sandra & Bony, Charlotte & Danan, Claude & Baud, Olivier & Jarreau, Pierre-Henri & Zana-Taïeb, Elodie & Caeymaex, Laurence</p> <p>2013</p> <p>Parents' expectations of staff in the early bonding</p>	<p>BMC Pediatrics 13(18).</p>	<p>Seurantatutkimus, laadullinen diskurssianalyysi, jossa tutkimusaineisto kerättiin haastatteluilla.</p>	<p>Tarkoituksena oli tutkia vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia siitä, miten varhainen vuorovaikutus sekä siteen muodostuminen ennenaikaisesti syntyneeseen vauvaan koettiin, sekä tunnistaa mitkä hoitohenkilökunnan toimet edistävät tai estävät varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä.</p>	<p>Äitien ja isien välillä todettiin eroavaisuuksia. Isät kuvasit sidettä lapseensa enemmän sanojen ja katseiden kautta ja kokivat siihen liittyvän etäisyyttä, kun taas äidit kokivat siteen fyysisempänä.</p> <p>Hoitajien huolenpito vauvasta ja vanhemmista sekä heidän kommunikaationsa vanhempien kanssa vähensi stressiä ja mahdollisti vuorovaikutuksen vauvan kanssa.</p>

	process with their premature babies in the intensive care setting: a qualitative multi-center study with 60 parents Ranska				
11.	Winston, Robert & Chicot, Rebecca 2016 The importance of early bonding on the long-term mental health and resilience of children Iso-Britannia	London Journal of Primary Care 8(1). 12–14.	Katsausartikkeli	Tarkoituksena oli selvittää, millaista tukea vauvat ja heidän vanhempansa tarvitsevat ensimmäisten kahden elinvuoden aikana luodakseen kiintymyssuhteen.	Tulokset osoittivat, että vauvojen ja vanhempien tukeminen varhaisvuosina on elintärkeää kiintymyssuhteen luomiseksi. Vanhempien tukeminen varhaisessa vuorovaikutuksessa, fyysisessä kosketuksessa, tunteiden tunnistamisessa, tiedon tarjoamisessa vauvan kehityksestä ja käytännön taidoista sekä psyykkisessä tukemisessa oli tärkeää kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta.
12.	Toivo, Jessica & Tulivuo, Noora & Kanzaki, Mitsuko & Koivisto, Anna-Maija & Kylmä, Jari & Paavilainen, Eija 2023 First-Time Parents' Bonding with Their Baby: A Longitudinal	Children 10(11). 1806. MDPI avoin julkaisuarkisto	Pitkittäistutkimus, jossa tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeilla. Aineisto analysoitiin SPSS-tietojenkäsittely ohjelmistolla.	Tarkoituksena oli kuvailla esikoulusta odottavien vanhempien ja heidän tulevan vauvan välistä siteen kehittymistä ja siihen liittyviä muutoksia.	Tulokset osoittivat, että molemmilla vanhemmilla oli positiivisia tunteita vauvaansa kohtaan. Lisäksi tulokset osoittivat, että vanhempien välinen side vahvistui vauvan kasvaessa.

	Study on Finnish Parents during the First Eight Months of Parenthood Suomi				
--	---	--	--	--	--

Esimerkki pääluokan synnystä

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Vanhempien voimaannuttaminen	Vanhemmuuden vahvistaminen ja tukeminen	Perheiden ja vanhemmuuden kokonaisvaltainen tukeminen eri menetelmin
Vanhemmuuteen rohkaiseminen		
Vuorovaikutukseen rohkaiseminen		
Palautteen antaminen vanhemmille		
Vanhempien neuvominen ja ohjaaminen		
Perheiden voimavarojen ja vahvuuksien tukeminen		
Vanhemmuustaitojen ja perheen vuorovaikutustaitojen tukeminen		
Vanhemmuuden tukeminen		
Tavoitteiden asettaminen		
Vanhempien läsnäoloon kannustaminen	Vanhempien fyysiseen läsnäoloon kannustaminen	
Imettämiseen rohkaiseminen		